

**NORMY DOTYCZĄCE DOCHODZENIA W PRZYPADKU OSKARŻEŃ
O NADUŻYCIA SEKSUALNE W STOSUNKU DO MAŁOLETNICH
PRZYPISYWANE WIERNYM PRAŁATURY OPUS DEI W REGIONIE EUROPA
ŚRODKOWO-PÓLNOCNA**

Zgodnie ze wskazówkami Kongregacji ds. Nauki Wiary, zawartych w Liście z dnia 3 maja 2011 roku, skierowanym do Biskupów i zrównanym im w prawie, polecono opracowanie jasnych procedur dot. spraw związanych z oskarżeniami o nadużycia seksualne. Niżej zostały zredagowane wspomniane normy ustanowione przez Prałaturę Personalną Świętego Krzyża i Opus Dei w regionie Europa Środkowo-Północna. Okręg ten obejmuje dziewięć krajów: Polska, Słowacja, Czechy, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Słowenia oraz Chorwacja.

Niniejsze normy uwzględniają „wytyczne Konferencji Episkopatu Polskiego dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchowych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia” przyjęte podczas 366. Zebrania Plenarnego KEP w dniach 7-8 października 2014 r.

Mając na uwadze restrukturyzację regionów w Prałaturze Opus Dei oraz konieczność dostosowania niniejszych norm do krajów o różnym prawodawstwie oraz o bardzo zróżnicowanym rozwoju Kościoła katolickiego niniejsze normy powinny być sprawdzone i zaktualizowane za kilka lat. Stawiamy sobie termin grudzień 2030 r.

Siedziba Wikariusza Regionalnego regionu Europa Środkowo-Północna mieści się w Warszawie. Z tej przyczyny oficjalna wersja tych norm jest w języku polskim. W pozostałych krajach regionu powinna być dostępna wersja językowa lokalna.

Wskazane jest by w każdym kraju był płynny kontakt z odpowiednim biurem Konferencji Biskupów danego kraju lub regionu.

I	CHARAKTER NINIEJSZYCH NORM I ZAKRES ICH STOSOWANIA	2
1.	Charakter niniejszych norm	2
2.	Zakres stosowania	2
II	ODPOWIEDZIALNE WŁADZE KOŚCIELNE I ORGANY POMOCNICZE	3
3.	Odpowiedzialne władze kościelne	3
4.	Komitet Doradczy	3
5.	Koordinator do spraw Ochrony Małoletnich.....	4
III	DOBRA, KTÓRE POWINNY BYĆ CHRONIONE	5
6.	Po otrzymaniu oskarżenia i podczas dochodzenia należy chronić następujące dobra:	5
IV	SPOSÓB PRZEDSTAWIANIA I PRZYJMOWANIA OSKARŻEŃ.....	8
7.	Sposób przedstawiania i przyjmowania oskarżeń	8
8.	Pomoc domniemanym ofiarom	9
9.	Powiadomienie władz cywilnych.....	10
V	DOCHODZENIE WSTĘPNE	10
10.	Rozpoczęcie dochodzenia wstępnego	10
11.	Przebieg wstępnego dochodzenia.....	11
12.	Wnioski i zalecenia wynikające z dochodzenia wstępnego	12

13.	Zakończenie dochodzenia wstępnego przez Wikariusza.....	13
VI	ODPOWIEDŹ DUSZPASTERSKA PO ZAKOŃCZENIU DOCHODZENIA WSTĘPNEGO.....	14
14.	Odpowiedź duszpasterska w stosunku do ofiary.....	14
15.	Odpowiedź duszpasterska w stosunku do osoby oskarżonej.....	15
16.	Odpowiedź duszpasterska w stosunku do innych osób dotkniętych sprawą.....	15
VII	ODPOWIEDŹ KANONICZNA NA POTWIERDZONE PRZESTĘPSTWA NADUŻYCIA SEKSUALNEGO W STOSUNKU DO MAŁOLETNIICH	16

I CHARAKTER NINIEJSZYCH NORM I ZAKRES ICH STOSOWANIA

1. Charakter niniejszych norm

- 1.1 Kościół Katolicki, a więc także Kościelna Jednostka Administracyjna, którą jest Wikariat Regionalny Prałatury Świętego Krzyża i Opus Dei na Europę Środkowo północ (zwany dalej Prałaturą), uważa nadużycie seksualne w stosunku do małoletnich za ciężkie naruszenie zasad chrześcijańskich, których nie można tolerować. To przestępstwo jest szczególnie ciężkie, kiedy jest popełniane przez osoby zobowiązujące się pomagać innym w bliższym naśladowaniu Jezusa Chrystusa i Jego nauk.
- 1.2 Niniejsze normy wpisują się w ogólnie przyjęte przepisy Prawa Kościelnego (por. Kodeks Prawa Kanonicznego [KPK], kan. 31, 34). Są one pomocą w zastosowaniu norm prawa powszechnego zawartych w KPK, kan. 1717, oraz w *motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela (Sst)*, z 30 kwietnia 2001 roku, zaktualizowanych 21 maja 2010 roku, w sprawie wstępnego dochodzenia dotyczącego oskarżeń o nadużycia seksualne w stosunku do małoletnich.
- 1.3 Normy o których wyżej zostały opracowane na podstawie wskazówek udzielonych przez Kongregację ds. Nauki Wiary w liście okólnym z dnia 3 maja 2011 roku oraz „wytyczne Konferencji Episkopatu Polskiego dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchowych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia” przyjęte podczas 366. Zebrania Plenarnego KEP w dniach 7-8 października 2014r.

2. Zakres stosowania

- 2.1 Niniejsze normy stosuje się do osób, które w chwili przedstawienia oskarżenia są wiernymi Prałatury. Normy stosuje się jedynie do postępowania w sprawie oskarżeń o czyn lub czyny popełnione podczas realizacji działalności apostolskiej Prałatury pod kierunkiem Wikariusza Regionalnego, polegającej na prowadzeniu formacji chrześcijańskiej lub towarzyszenia duchowego (por. *Codex Iuris Particularis seu Statuta Praelaturae Sanctae Crucis et Operis Dei [Statuta]*, list

okólny, I, e).

2.2 Niniejsze normy nie dotyczą:

2.2.1 Wiernych świeckich Prałatury podczas prowadzenia działalności zawodowej lub osobistej.

2.2.2 Pracowników świeckich i wolontariuszy pracujących w instytucjach lub przy projektach, jeżeli Prałatura jest odpowiedzialna wyłącznie za aspekty duchowe takich instytucji bądź projektów. Instytucje te mają własne normy i procedury postępowania oraz są odpowiedzialne za zachowanie swoich pracowników przed organami państwowymi oraz wobec grupy społecznej, na rzecz której pracują (rodzice uczniów szkół, uczestnicy wyjazdów sezonowych, mieszkańcy akademików, i inne osoby nie wyszczególnione a będące w podobnej zależności).

2.3 Za nadużycie seksualne uważa się, zgodnie z art. 6 *Sst*, przestępstwo przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, popełnione przez jednego z wiernych wymienionych w art. 2.1 w stosunku do osoby poniżej 18 roku życia.

II ODPOWIEDZIALNE WŁADZE KOŚCIELNE I ORGANY POMOCNICZE

3. Odpowiedzialne władze kościelne

3.1 Władzą kościelną odpowiedzialną za dochodzenie o którym mówią niniejsze normy, jest Wikariusz Regionalny Prałatury (zwany dalej Wikariuszem), jako Ordynariusz miejsca danej Kościelnej Jednostki Administracyjnej czyli danego Regionu Prałatury (por. *Codex iuris particularis seu Statuta Praelaturae Sanctae Crucis et Operis Dei [Statuta]*, 151 §1).

3.2 Chociaż zgodnie z prawem powszechnym i z niniejszymi normami, inne osoby pomagają mu w dochodzeniu oraz formułują swoją opinię, nie mogą zastąpić zbadania sprawy przez Wikariusza ani jego *potestas regiminis*, nie zastępuje to postępowania karnego, w którym biorą udział dwaj biegli (por. KPK, kan. 1718, §3), które to postępowanie musi zostać przedstawione Sądowi Prałatury którego siedziba mieści się w Rzymie.

4. Komitet Doradczy

4.1 Powinien istnieć Komitet Doradczy, będący organem konsultacyjnym Wikariusza w odniesieniu do dochodzenia wstępnego w sprawie oskarżeń o nadużycia seksualne w stosunku do małoletnich przeciwko wiernym Prałatury. Do kompetencji tegoż Komitetu należą:

4.1.1 Sprawdzanie i proponować aktualizację niniejszych norm.

- 4.1.2 Doradzanie Wikariuszowi Regionalnemu, obok promotora sprawiedliwości Prałatury w danym Regionie, w ocenie oskarżeń i w określeniu możliwości stosowania w każdym wypadku któregoś ze środków zapobiegawczych przewidzianych w KPK, kan. 1722, aby strzec dobra wspólnego. Według *Sst*, art. 19 takie środki powinny być zastosowane po rozpoczęciu dochodzenia wstępnego.
- 4.1.3 Doradzanie Wikariuszowi Regionalnemu we wszystkich sprawach związanych z nadużyciami, przedstawiając sugestie związane z ochroną małoletnich.
- 4.2 Komitet Doradczy składa się przynajmniej z pięciu członków w przypadku Polski lub sześciu w przypadku pozostałych krajów regionu. Muszą to być osoby o przykładowym zachowaniu i prawym osądzie, w pełnej łączności z Kościołem.
 - 4.2.1 Większość komitetu mają stanowić wierni świeccy, którzy nie poświęcają się w pełni zadaniom Prałatury. Przewodniczącym Komitetu powinien być kapłan Prałatury z wieloletnim doświadczeniem duszpasterskim, cechujący się roztropnością, natomiast przynajmniej jeden członek komitetu powinien mieć doświadczenie w postępowaniu dotyczącym nadużyć seksualnych w stosunku do małoletnich.
 - 4.2.2 W miarę możliwości należy zadbać, by wśród członków komitetu znajdowali się specjaliści z różnych dziedzin: prawa kanonicznego, prawa cywilnego, teologii moralnej lub etyki. Natomiast jeden z nich musi być specjalistą psychologii.
 - 4.2.3 Wikariusz mianuje członków Komitetu Doradczego na okres pięciu lat, który to okres może podlegać przedłużeniu. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby wikariusz poprosił jednego z członków swojej Rady o obecność podczas posiedzeń Komitetu Doradczego.
- 4.3 Wypada, by Promotor Sprawiedliwości Regionu uczestniczył w posiedzeniach Komitetu Doradczego.

5. Koordynator do spraw Ochrony Małoletnich

- 5.1 Wikariusz mianuje Koordynatora Centralnego do spraw Ochrony Małoletnich (zwanego dalej Koordynatorem Centralnym), który odpowiada za przyjmowanie — ewentualnie pojawiających się — oskarżeń o nadużycia seksualne w stosunku do małoletnich przeciwko wiernym Prałatury (por. art. 2.1) w Polsce. Nie ma przeszkód, żeby Koordynator Centralny był jednym z członków Komitetu Doradczego, ale nie jest to konieczne. Koordynatorze krajowi wchodzi do komitetu Doradczego jeżeli domniemane przestępstwo dotyczy ich kraju.

- 5.2 W pozostałych krajach - Słowacja, Czechy, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Słowenia oraz Chorwacja – Wikariusz mianuje Koordynatora Krajowego.
- 5.3 Koordynatorze powinni przyjmować oskarżenia z szacunkiem, zrozumieniem i współczuciem. Powinien umieć słuchać, być otwartym na potrzeby osób przedstawiających oskarżenia oraz postępować z taktem i bezstronnością.
- 5.4 Jeżeli w jakimś przypadku Koordynator Centralny lub Krajowy czasowo nie może sprawować swoich funkcji, Wikariusz mianuje jego zastępcę.
- 5.5 Koordynator zajmuje się również ułatwianiem spotkań domniemanych ofiar z Wikariuszem albo jego delegatem, w przypadkach w których takie spotkania wydają się stosowne, by rozmawiać o ewentualnej pomocy duszpasterskiej bądź medycznej, potrzebnej domniemanej ofierze.
- 5.6 Do kompetencji Koordynatora Centralnego należy prowadzenie, zgodnie z postanowieniami kan. 1719 KPK, rejestru oskarżeń przeciwko wiernym Prałatury o nadużycia seksualne w stosunku do małoletnich (por. art. 2), w których to sprawie Wikariusz nakazał prowadzić dochodzenie. Koordynatorze krajowi rejestrują oskarżenia za pośrednictwem Koordynatora Centralnego.
 - Po upływie 10 lat od oskarżenia postępuje się zgodnie z kan. 489 §2 KPK. Spis nie zawiera nazwisk domniemanych ofiar ani oskarżonych, a jedynie datę przyjęcia oskarżeń, rodzaj domniemanego przestępstwa, daty rozpoczęcia i zakończenia wstępnego dochodzenia oraz ostateczną decyzję Wikariusza Regionalnego (czy przesłać akta dochodzenia do Kongregacji ds. Nauki Wiary czy zostały uznane oskarżenia za niewiarygodne).
 - Razem z tym rejestrem można również przechowywać, bez wymieniania jakiegokolwiek nazwiska, doświadczenia w sprawie postępowań uzyskane na podstawie różnych badanych przypadków, które mogą być istotne dla przyszłych spraw.
 - Dokumentacja dotycząca każdego przypadku jest przechowywana w archiwum Prałatury zgodnie z normami powszechnymi dotyczącymi przechowywania dokumentów tajnych (por. KPK, kan. 489, 1719).

III DOBRA, KTÓRE POWINNY BYĆ CHRONIONE

6. *Po otrzymaniu oskarżenia i podczas dochodzenia należy chronić następujące dobra:*

- 6.1 W celu zachowania sprawiedliwości, odpowiednie normy kanoniczne i świeckie muszą być starannie przestrzegane, z poszanowaniem praw wszystkich stron.
- 6.2 Odnośnie ustawodawstwa państwowego i cywilnego wymiaru sprawiedliwości:

- 6.2.1 Przy dokładnym poszanowaniu *forum internum* albo tajemnicy spowiedzi należy zawsze przestrzegać przepisów prawa świeckiego w odniesieniu do informowania prawowitych władz o przestępstwach.
- 6.2.2 Jeżeli organy państwowe prowadzą postępowanie karne w danej sprawie bądź rozpoczęto proces przed sądem państwowym przeciwko osobie oskarżonej, nie można utrudniać takiego postępowania czy procesu ani próbować wpływać na ich przebieg. Mając na uwadze okoliczności sprawy, Wikariusz decyduje, czy stosownym jest odłożenie rozpoczęcia kanonicznego dochodzenia wstępnego do momentu zakończenia postępowania prowadzonego przez organy ścigania lub sąd powszechny.
- 6.2.3 Niezależnie od wyniku dochodzenia prowadzonego przez władze świeckie albo orzeczenie końcowego świeckiego procesu sądowego, Kościół zachowuje prawo rozpoczęcia dochodzenia wstępnego zgodnie z KPK, kan. 1717 i niniejszymi normami.
- 6.3 Należy nie dopuszczać do sytuacji, w której dochodzenie wstępne naraziłoby na uszczerbek dobrą opinię osób (por. KPK, kan. 1717 §2). Wymaga się, aby wszyscy którzy uczestniczą we dochodzeniu wstępnym, zachowywali zasadę poufności (tajemnica naturalna).
- 6.4 Należy zawsze postępować ze sprawiedliwością, współczuciem i miłością; należy również starać się zapobiec albo zaradzić zgorzeniu.
- 6.5 Co się tyczy domniemanych ofiar:
 - 6.5.1 Należy je chronić i pomagać im poprzez udzielone wsparcie i pojednanie.
 - 6.5.2 Ofierze nadużycia seksualnego, którą jest osoba niepełnoletnia poniżej osiemnastego roku życia pomoc duchowa i psychologiczna powinna być udzielana w ścisłej współpracy z rodzicami (opiekunami prawnymi), a w przypadku ofiary poniżej piętnastego roku życia za wyraźną ich zgodą.
 - 6.5.3 Należy im zaoferować pomoc duchową i psychologiczną.
 - 6.5.4 Osoba składająca skargę powinna być traktowana z szacunkiem. W przypadkach, w których nadużycie seksualne jest związane z przestępstwem przeciwko godności sakramentu pokuty (*Sst*, art.4), skarżący ma prawo domagać się, żeby jego nazwisko nie zostało przekazane oskarżanemu kapłanowi (*Sst*, art. 24).
 - 6.5.5 Osobie oskarżającej należy wyraźnie poinformować o jej prawie do złożenia doniesienia do organów ścigania, zgodnie z wszystkimi przepisami prawa polskiego.
 - 6.5.6 Osobie oskarżającej należy również wyjaśnić, że postępowanie kanoniczne

ma charakter wewnętrzkościelny.

6.6 Co się tyczy oskarżonego:

- 6.6.1 Zostaje poszanowane fundamentalne prawo do obrony. W konsekwencji tego, już od fazy dochodzenia wstępnego powinien być informowany o oskarżeniach i należy dać mu szansę ustosunkowania się do każdego z nich, chyba że Wikariusz po wysłuchaniu Komitetu Doradczego uzna, że istnieją poważne racje przeciwne. Roztropność Wikariusza decyduje po wysłuchaniu Komitetu Doradczego, jakie informacje są przekazywane oskarżonemu podczas dochodzenia wstępnego.
- 6.6.2 Gdyby Wikariusz uznał, że istnieją powody ograniczania informacji, jakie przekazuje się osobie skarżonej na temat oskarżeń, należy powiadomić osobę oskarżoną, że jeżeli po zakończeniu dochodzenia wstępnego oskarżenia nie zostaną odrzucone jako nieuzasadnione i będzie toczył się dalej proces sądowy bądź administracyjny, podczas tego procesu osoba oskarżona pozna oskarżenia i dowody przeciwko niej i będzie miała możliwość się o nich wypowiedzieć lub zgłosić dowody przeciwne. Należy również ją powiadomić, że ten sposób postępowania występuje również w procedurze stosowanej przez władze świeckie, w której oskarżeni nie mają dostępu do wszystkich informacji zbieranych przez prokuratora albo śledczego na temat jakiejś sprawy, dopóki nie rozpocznie się proces sądowy.
- 6.6.3 Przypomina się osobie oskarżonej i oskarżycielom, że istnieje domniemanie niewinności, dopóki nie udowodni się winy.
- 6.6.4 Członek psycholog Komitetu Doradczego (por. art. 4.2.2) powinien zapewnić odpowiednią opiekę psychologiczną-terapeutyczną osobie oskarżonej.
- 6.6.5 W każdym momencie postępowania dyscyplinarnego lub karnego należy zagwarantować oskarżonemu duchownemu sprawiedliwe i godne utrzymanie.
- 6.6.6 Należy wykluczyć ponowne przyjęcie duchownego do publicznego sprawowania posługi, do czasu zakończenia dochodzenia wstępnego jeżeli, ze zgromadzonych dowodów wynika, że istnieje obawa, iż może on stanowić zagrożenie dla małoletnich albo istnieje ryzyko zgorzenia społecznego.
- 6.6.7 Po zakończeniu dochodzenia wstępnego, którego wynik nie potwierdził popełnienia zarzuconemu czynów należy, zrobić wszystko co konieczne, dla przywrócenia dobrego imienia osoby, która została niesłusznie oskarżona.

IV SPOSÓB PRZEDSTAWIANIA I PRZYJMOWANIA OSKARŻEŃ

7. Sposób przedstawiania i przyjmowania oskarżeń

- 7.1 Każdy kto stwierdzi konieczność przedstawienia oskarżenia o nadużycia seksualne w stosunku do małoletniego, ze strony wiernego Prałatury (por. art. 2.1), powinien zwrócić się do Koordynatora Centralnego lub Krajowego. Każdy wierny Prałatury, który dowie się o aktach nadużyć seksualnych w stosunku do małoletnich, popełnionych przez innego wiernego Prałatury, bądź stwierdzi racjonalną przyczynę podejrzenia takich przestępstw, powinien bezzwłocznie poinformować Koordynatora, chyba że takim postępowaniem naruszyłby poufność kierownictwa duchowego albo tajemnicę sakramentu pojednania.
- 7.2 Koordynator Centralny lub Krajowy powinien się spotkać z osobą przedstawiającą oskarżenie, jeżeli to możliwe w terminie 24 (dwudziestu czterech) godzin od chwili powiadomienia o rzekomym przestępstwie.
- 7.3 Koordynator Centralny lub Krajowy spotyka się z rodzicami lub opiekunami domniemanej ofiary, jeżeli to nie oni zgłaszają oskarżenie.
- 7.4 Koordynator Centralny lub Krajowy spotyka się również z domniemaną ofiarą, jeżeli nie składa ona doniesienia osobiście. Wcześniej powinien uznać, czy uważa to spotkanie za stosowne i powinien uzyskać przyzwolenie rodziców lub opiekunów domniemanej ofiary. Rodzice lub opiekunowie albo osoby przez nich wskazane powinny być obecne podczas takiego spotkania. Wymienione środki ostrożności nie są konieczne, jeżeli z powodu upływu czasu od wydarzeń do których odnoszą się oskarżenia, domniemana ofiara osiągnęła pełnoletniość.
- 7.5 W przypadku, gdy zgłoszenie dotyczy osoby poniżej 15 roku życia, osoba pokrzywdzona może być przesłuchana przez Koordynatora Centralnego lub Krajowego tylko za zgodą rodziców i w obecności psychologa członka Komisji. Jeżeli zaś zgłoszenie odnosi się do osoby pomiędzy 15 a 18 rokiem życia, osoba pokrzywdzona powinna być przesłuchiwana w obecności psychologa.
- 7.6 Po rozmowie, o której w ust. 4 i 5, do podjęcia kolejnych czynności potrzebna jest pisemna opinia biegłego psychologa.
- 7.7 Koordynator Centralny lub Krajowy nie udziela informacji osobie składającej doniesienie ani domniemanej ofierze, ani żadnej innej osobie, na temat winy osoby oskarżonej, na temat ewentualnego istnienia prawa do dochodzenia zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną nadużyciem krzywdę ani na temat tego, co się wydarzy po zakończeniu dochodzenia wstępnego.
- 7.8 W rozmowach z osobami składającymi doniesienie lub z domniemaną ofiarą Koordynator Centralny lub Krajowy informuje wyraźnie że w przypadku postanowienia o wszczęciu dochodzenia wstępnego, Wikariusz podejmie środki

zapobiegawcze polegające na ograniczeniu sprawowania posługi kapłańskiej, kiedy oskarżony jest kapłanem, bądź ograniczeniu uczestnictwa w apostołstwie Prałatury, kiedy chodzi o osobę świecką. Ograniczenia owe będą trwały do czasu wyjaśnienia oskarżeń. Nie oznacza to domniemania winy przez Władze Kościelne ani uznania winy przez samą osobę oskarżoną.

- 7.9 Koordynator Centralny lub Krajowy poprosi osoby składające doniesienie, żeby przesłały mu je na piśmie. Przedstawia tę samą prośbę rodzicom lub opiekunom domniemanej ofiary, chyba że osiągnęła ona pełnoletniość. Udostępnia im egzemplarz kwestionariusza stanowiącego załącznik do niniejszych norm (Zał. 2) jako pomoc przy redagowaniu wspomnianego pisma. Jeżeli, mając na uwadze wiek lub poziom wykształcenia osoby skarżącej, Koordynator Centralny lub Krajowy przewidując iż dana osoba nie jest w stanie sama zredagować takiegoż pisma, sam może zająć się jego zredagowaniem. Następnie przedstawia go osobie zainteresowanej żeby sprawdziła, czy prawidłowo przedstawia to, co zostało powiedziane, i by to pismo potwierdziła własnoręcznym podpisem. Koordynator Centralny lub krajowy również składa swój podpis.
- 7.10 Koordynator Centralny lub Krajowy prowadzi rejestr wszystkich rozmów z domniemanymi ofiarami, ich rodzicami lub opiekunami i wszelkimi innymi osobami składającymi doniesienie, jak również pisemnych raportów na temat tych doniesień (por. art. 5.6).
- 7.11 Jeżeli oskarżenie odnosi się do pracownika świeckiego lub wolontariusza instytucji, w której Prałatura nadzoruje tylko aspekty duchowe prowadzonej tam pracy, Koordynator Centralny lub Krajowy zwraca się do składającego doniesienie, żeby przedstawił je kierownictwu tej instytucji, które jest odpowiedzialne za postępowanie swoich pracowników lub wolontariuszy, jeżeli pracuje on w tym miejscu (por. art. 2.2.2).
- 7.12 Jeżeli oskarżenia są rozpowszechniane przez środki masowego przekazu, Koordynator Centralny lub Krajowy kontaktuje się ze skarżącą osobą, prosząc o złożenie formalnego doniesienia.
- 7.13 Jeżeli pojawiają się anonimowe oskarżenia, Koordynator Centralny lub Krajowy informuje Wikariusza, by ten podjął decyzję, czy należy je brać pod uwagę czy nie.

8. Pomoc domniemanym ofiarom

Kiedy przyjmuje się oskarżenia przeciwko wiernym Prałatury (por. art. 2.1) o nadużycia seksualne w stosunku do małoletnich, które wydają się prawdopodobne, Koordynator Centralny lub Krajowy w porozumieniu z Wikariuszem niezwłocznie zawiadamia rodziców lub opiekunów prawnych domniemanej ofiary i koordynuje natychmiastową pomoc duszpasterską nad domniemaną ofiarą i jej rodziną, mając

na uwadze postanowienia art. 7.7 i 7.8. Również, w porozumieniu z Wikariuszem, udziela im porad w sprawie możliwości uzyskania pomocy psychologicznej.

9. Powiadomienie władz cywilnych

Gdyby ustawodawstwo kraju uległo zmianie i powiadomienie właściwych organów o doniesieniach na temat nadużyć seksualnych w stosunku do małoletnich stało się obowiązkowe, Koordynator Centralny lub Krajowy powinien mieć to na uwadze i poinformować o tym osoby składające doniesienie.

V DOCHODZENIE WSTĘPNE

10. Rozpoczęcie dochodzenia wstępnego

- 10.1 W momencie otrzymania przez Koordynatora Centralnego lub Krajowego doniesienia o nadużyciu seksualnym, niezwłocznie powiadamia Wikariusza i przekazuje mu pisemny raport lub pisemne raporty o rozmowach, jakie odbył na temat doniesienia z osobą składającą doniesienie oraz z domniemaną ofiarą lub jej rodzicami bądź opiekunami prawnymi. Koordynator Centralny lub Krajowy może przedstawić zalecenia, które uzna za stosowne w oparciu o wrażenia uzyskane podczas tychże rozmów.
- 10.2 Wikariusz przekazuje informacje Komitetowi Doradczemu prosząc o opinię w danej sprawie, z zapytaniem czy należy wszcząć dochodzenie. Po wysłuchaniu opinii Komitetu Doradczego oraz opinii promotora sprawiedliwości (por. KPK, kan. 1722), Wikariusz podejmuje decyzję, biorąc pod uwagę, że dochodzenie powinno się rozpocząć tylko wtedy, jeżeli doniesienie wydaje się prawdopodobne i nie jest zupełnie zbędne, jak na przykład w przypadku gdy oskarżony potwierdzi, że doniesienie jest prawdziwe i przyjmie swoją odpowiedzialność za czyn (por. KPK, kan. 1717). Nawet w tym przypadku może być czymś właściwym przeprowadzenie dochodzenia wstępnego w celu wyjaśnienia zakresu i okoliczności faktów.
- 10.3 Jeżeli Wikariusz Regionalny postanawia wszcząć dochodzenie, wydaje dekret, w którym podejmuje tę decyzję i mianuje osobę zdatną do przeprowadzenia dochodzenia lub informuje, że sam się tego podejmie (por. KPK, kan. 1717). Chociaż Wikariusz decyduje o tym swobodnie, w normalnej sytuacji jest wskazane, żeby mianował delegata, który zajmie się dochodzeniem.
- 10.4 Mając na uwadze okoliczności sprawy (liczbę i stan osób, które powinny być przesłuchane, charakter domniemanych zdarzeń, itp.), Wikariusz może uznać za stosowne mianowanie w dekrecie o wszczęciu dochodzenia wstępnego, poza swoim delegatem, dwóch śledczych, wybierając ich spośród specjalistów dobrze przygotowanych do zadania tego rodzaju — na przykład, adwokata i

psychologa lub pracownika socjalnego.

- 10.5 Po wydaniu dekretu Wikariusz niezwłocznie informuje osobę oskarżoną, nie później niż w ciągu 48 (czterdzieści osiem) godzin, o przyjętym oskarżeniu i doręcza mu kopię dekretu o wszczęciu dochodzenia.
- 10.6 Wikariusz Regionalny przypomina osobie oskarżonej o zasadzie, zgodnie z którą każdy człowiek jest niewinny, dopóki nie zostanie udowodniona jego wina, i ostrzega go, że nie powinien porozumiewać się z osobą skarżącą lub osobami skarżącymi ani z domniemaną ofiarą lub jej rodziną ani też z osobami, które mogą być przesłuchiwane w charakterze świadków. Ostrzega go również o zagrożeniach, jakie pociągałoby za sobą odpowiedzialność na ewentualne pytania ze strony środków masowego przekazu, radząc mu, żeby odsyłał dziennikarzy do Biura Wikariusza Prałatury.
- 10.7 Celem dochodzenia jest ustalenie faktów i ich okoliczności, jak również ewentualnej poczytalności osoby oskarżonej (por. KPK, kan. 1717 oraz Dodatek I do niniejszych norm).
- 10.8 Obowiązkiem Wikariusza jest określenie, jakie środki zapobiegawcze spośród przewidzianych w KPK, kan. 1722 oraz w KKKW, kan. 1473 powinny być nałożone dla ochrony dobra wspólnego. Zgodnie z *Sst*, art. 19, takie środki mogą być nakładane po rozpoczęciu dochodzenia wstępnego. Wikariusz może zwrócić się do Komitetu Doradczego z prośbą o opinię na temat stosowności przyjęcia takich środków, aby ograniczyć zapobiegawczo sprawowanie posługi przez kapłana w stosunku, do którego prowadzone jest dochodzenie. Z własnej inicjatywy Komitet również może przedstawić zalecenia tego rodzaju Wikariuszowi Regionalnemu.

11. Przebieg wstępnego dochodzenia

- 11.1 Śledczy mianowani przez Wikariusza (por. art. 10.4) albo jego Delegat jeżeli Wikariusz nie mianował śledczych, mają takie same pełnomocnictwa oraz identyczne obowiązki jak Audytor podczas procesu (por. KPK, kan. 1717 § 3 oraz artykuły 11-12 niniejszych norm).
- 11.2 Osoby, które będą przesłuchiwane przez śledczych, są informowane o swoim prawie do wyboru towarzyszącej im innej osoby. Osoba ta może być kanonistą lub adwokatem.
- 11.3 Śledczy dostarczają kanoniście, adwokatowi lub innej osobie którą osoba oskarżona i domniemana ofiara wybrali na doradców, informacje jakie są odpowiednie w każdej sprawie odnośnie przebiegu dochodzenia (por. art. 6.6.1-6.6.2). Gdyby oskarżony lub ofiara woleli obejść się bez pomocy innej osoby, informacje na temat przebiegu dochodzenia są przekazywane im bezpośrednio.

- 11.4 Śledczy spotykają się z osobą lub osobami, które złożyły doniesienie, bądź z ofiarą (jeżeli doniesienie zostało złożone przez inne osoby), z oskarżonym i z każdą inną osobą, która może pomóc i wyjaśnić fakty, których dotyczą doniesienia.
- 11.5 Jeżeli ofiara jest jeszcze małoletnia, śledczy osądzają czy stosowne jest jej przesłuchiwanie czy też nie. W przypadku odpowiedzi pozytywnej powinni najpierw poprosić o wyraźną zgodę rodziców ofiary lub jej opiekunów, w których obecności odbędzie się przesłuchanie.
- 11.6 Przed przesłuchaniem osoby oskarżonej należy ją powiadomić o przedstawionych przeciwko niej zarzutach (por. art. 6.6.1-6.6.2), dając jej możliwość ustosunkowania się do nich. Jeżeli tego pragnie, odpowiedź może się odbyć za pośrednictwem osobistego pisma albo kanonisty lub adwokata. Jeżeli woli, może odpowiedzieć na zarzuty ustnie podczas spotkania ze śledczymi.
- 11.7 Podczas rozmowy z oskarżonym należy mieć na uwadze, brak obowiązku przyznania się do przestępstwa ani nie można żądać od niego przysięgi (por. KPK, kan. 1728 § 2).
- 11.8 Śledczy i osoby przesłuchiwane podpisują pisemny protokół z każdego przesłuchania po potwierdzeniu, że obejmuje on dokładnie to, o czym mówiono. W związku z tym nie ma przeszkód, żeby przesłuchania były nagrywane na rejestratorze. Ten, kto zajmuje się przepisywaniem tych nagrań, powinien zobowiązać się do zachowania tajemnicy służbowej.

12. Wnioski i zalecenia wynikające z dochodzenia wstępnego

- 12.1 Po zakończeniu dochodzenia śledczy rozważają:
- 12.1.1 Czy oskarżenia okazują się prawdopodobne czy nie.
- 12.1.2 Czy fakty i okoliczności pojawiające się w dochodzeniach stanowią przestępstwo nadużycia seksualnego (por. Dodatek 1).
- 12.1.3 Czy to przestępstwo wydaje się być zawinione przez oskarżonego (por. Dodatek 1).
- 12.1.4 Czy nie doszło do przestępstwa nadużycia seksualnego, a natomiast miały miejsce nieroztropne zachowania, itp., które nie pasują do przykładności właściwej kapłanowi lub świeckiemu, pragnącemu przykładowo przeżywać swoje chrześcijańskie powołanie.
- 12.2 Śledczy przedstawiają Komitetowi Doradczemu raport dotyczący wniosków na temat spraw wspomnianych w art. 12.1. Mogą dodać sugestie i zalecenia, jakie uznają za stosowne. Temu raportowi towarzyszą raporty na temat odbytych przesłuchań (por. art. 11.8), jak również wszelkie inne istotne dokumenty (listy, itp.), które mogły im zostać doręczone podczas dochodzenia.

- 12.3 Komitet Doradczy zbiera się bez zwłoki w celu rozważenia raportu śledczych i oceny, czy dochodzenie było kompletne i czy odbyło się bez nieprawidłowości. Jeżeli Komitet uważa to za konieczne, może poprosić śledczych, żeby uzupełnili wysłane informacje. Potem Komitet przedstawia Wikariuszowi wszystkie dokumenty z dochodzenia i dodaje pismo, wskazując, czy są zgodne z wnioskami śledczych i zaleceniami, jakie chcą przedstawić Wikariuszowi.
- 12.4 Świadomi, że dochodzenie tego rodzaju oznacza czas ciężkiej próby zarówno dla ofiary, jak i dla oskarżonego, Wikariusz i członkowie Komitetu Doradczego starają się, by zostało doprowadzone do końca w jak najkrótszym czasie i dbają żeby nie było opóźnień w przesłuchaniach śledczych ani w redagowaniu i przedstawianiu wniosków.

13. Zakończenie dochodzenia wstępnego przez Wikariusza

- 13.1 Wikariusz starannie bada raporty i wnioski Koordynatora Centralnego lub Krajowego (por. art. 10.1), śledczych (por. art. 12.2) oraz Komitetu Doradczego (por. art. 12.3). Jeżeli wydaje mu się to konieczne, może zwrócić sprawę Komitetowi Doradczemu oraz śledczym w celu wyjaśnienia albo dodatkowych uzupełnień. Jeżeli jest zadowolony z wyników mu przedłożonych, przystępuje do zakończenia dochodzenia wstępnego.
- 13.2 Jeżeli wniosek Wikariusza jest taki, że oskarżenia nie są prawdopodobne, wydaje dekret uznający dochodzenie za zakończone i odrzucające oskarżenia jako pozbawione podstaw oraz wysyła kopię dekretu oskarżonemu, domniemanej ofierze i Komitetowi Doradczemu.
- 13.3 Jeżeli oskarżony jest duchownym i wniosek Wikariusza jest taki, że oskarżenia są prawdopodobne, oraz że w związku z tym istnieją powody, aby uważać, że zostało popełnione przestępstwo, Wikariusz:
 - 13.3.1 Przesyła Prałatowi akta dochodzenia wstępnego, które powinny zostać przekazane Kongregacji ds. Nauki Wiary (por. *Sst*, art. 16).
 - 13.3.2 Przesyła pismo oskarżonemu, ofierze i Komitetowi Doradczemu, zawiadamiając ich, że wykonał postanowienia art. 13.3.1.
 - 13.3.3 We wspomnianym piśmie Wikariusz wskazuje, że zabrania się oskarżonemu uczestnictwa we wszelkiej działalności Prałatury, w której uczestniczą małoletni, jak również prowadzenia wszelkiej innej działalności duszpasterskiej oraz że może on pełnić swoją posługę tylko w ośrodku Prałatury, w którym mieszka.
 - 13.3.4 Wikariusz zawiadamia również o wyżej wymienionych sprawach (art. 13.3.1 - 13.3.3) Ordynariusza diecezji, w której domniemane nadużycie seksualne miało miejsce i w której zamieszkuje oskarżony.

13.4 Jeżeli oskarżony jest osobą świecką, a wniosek Wikariusza jest taki, że oskarżenia są prawdopodobne i w związku z tym istnieją racje, żeby myśleć, że zostało popełnione przestępstwo, Wikariusz:

13.4.1 Czeką na zakończenie procesu cywilnego, w którym zostaną ocenione oskarżenia, jeżeli proces nie zakończył się przed rozpoczęciem dochodzenia wstępnego.

13.4.2 Zakazuje oskarżonemu uczestnictwa w jakiegokolwiek działalności Prałatury, w której biorą udział osoby małoletnie.

13.4.3 Wysyła pismo oskarżonemu, ofierze oraz Komitetowi Doradczemu, zawiadamiając ich, że wykonał postanowienia art. 13.4.2.

13.4.4 Powiadamia również o powyższym (art. art. 13.4.1 - 13.4.3) Ordynariusza diecezji, w której miało miejsce domniemane nadużycie seksualne i w której mieszka oskarżony.

VI ODPOWIEDŹ DUSZPASTERSKA PO ZAKOŃCZENIU DOCHODZENIA WSTĘPNEGO

14. Odpowiedź duszpasterska w stosunku do ofiary

14.1 Wikariusz albo ktoś wyznaczony przez niego spotyka się z ofiarą albo z jej rodzicami lub opiekunami, jeżeli ofiara jest małoletnia, żeby powiadomić ich o rezultacie dochodzenia. Zarówno Wikariuszowi lub jego przedstawicielowi, jak i ofierze, towarzyszy inna osoba. Po takim spotkaniu, Wikariusz wraz z osobą towarzyszącą sporządza notatkę służbową, zaopatrzoną w podpisy i zachowują w Archiwum.

14.2 Jeżeli oskarżenie nie wydało się prawdopodobne, powiadamia się tym domniemaną ofiarę. Należy traktować ją ze współczuciem i zaproponować jej pomoc, która w okolicznościach sprawy wydaje się konieczna i rozsądna.

14.3 Jeżeli oskarżenie okazało się prawdopodobne, powiadamia się o tym ofiarę i osoby, które złożyły doniesienie, jeżeli zrobiły to inne osoby. Proponuje się ofierze i, jeśli wydaje się to konieczne jej rodzinie, opiekę duszpasterską w formie jaka wydaje się najbardziej dostosowana do okoliczności. Nie mówi się niczego, co mogło być rozumiane jako uznanie winy oskarżonego albo domniemanie takiej winy ze strony władz kościelnych. Dopiero po procesie sądowym lub administracyjnym następującym po dochodzeniu wstępnym albo innej odpowiedzi kanonicznej, gdyby nie było procesu (por. art. art. 17 – 22), można mówić o winie (por. Dodatek I, B).

15. Odpowiedź duszpasterska w stosunku do osoby oskarżonej

- 15.1 Co się tyczy osoby oskarżonej, jeżeli po zakończeniu dochodzenia wstępnego, oskarżenie wydawało się nieuzasadnione i nie toczyło się postępowanie prowadzone przez cywilny wymiar sprawiedliwości albo odbył się proces i oskarżony został uniewinniony, Wikariusz zastosuje wszelkie konieczne środki, aby przywrócić dobre imię osoby, która została niesłusznie oskarżona. Te środki mogą być między innymi, następujące:
- 15.1.1 Publiczne oświadczenie, że oskarżony został uznany za niewinnego, a w przypadku kiedy chodzi o duchownego, przywrócenie sprawowania jego posługi;
 - 15.1.2 Wizyta złożona przez Wikariusza w dziełach apostoelskich, przy których pracuje osoba oskarżona, aby przekazać tę samą informację osobom pracującym lub uczestniczącym w tych miejscach;
 - 15.1.3 Ofiarowanie osobie fałszywie oskarżonej pomocy duchowej i psychologicznej, aby pomóc jej przyjść do siebie po możliwym urazie psychicznym.
- 15.2 Jeżeli po zakończeniu dochodzenia wstępnego oskarżenie wydaje się prawdopodobne, poza uczynieniem tego co wskazano w art. 13.3.2 lub 13.4.3, Wikariusz może przynaglać oskarżonego, żeby dobrowolnie poddał się badaniu lekarskiemu i psychologicznemu u specjalistów, którzy wydadzą się odpowiedni Wikariuszowi i oskarżonemu. Wikariusz dba również o to, aby zaoferowano oskarżonemu opiekę duszpasterską stosowną do okoliczności, w jakich się znajduje.

16. Odpowiedź duszpasterska w stosunku do innych osób dotkniętych sprawą

- 16.1 Nadużycie seksualne dotyka głęboko rodzinę ofiary. Może się zdarzyć, że ofiara musi stawić czoło odrzuceniu w swoim środowisku, natomiast jej rodzice mogą czynić sobie wyrzuty za niedostateczną opiekę nad dziećmi. Wikariusz poszukuje sposobu udzielenia pomocy w wyjściu z ewentualnego urazu psychicznego i duchowego.
- 16.2 Może się zdarzyć że ten, kto dopuścił się nadużycia, jest osobą bardzo popularną w środowisku, w którym miały miejsce owe zdarzenia. Reakcje osób które go znają, mogą polegać na gniewie, rozczarowaniu, niesmaku, poczuciu zdrady, oporze przed uwierzeniem w to, co słyszą, bólu i współczuciu dla ofiary, itp. Władze kościelne powinny starannie rozważyć najstosowniejsze środki duszpasterskie i psychologiczne, żeby stawić czoła tym stanom ducha. przy udzielaniu im pomocy.

16.3 W przypadku zatrzymania lub podjęcia przez sąd decyzji o zastosowania wobec duchownego tymczasowego aresztowania lub innego środka zapobiegawczego, w związku z postawieniem zarzutu popełnienia czynu opisanego w rozdziale XXV kodeksu karnego – Wikariusz Regionalny powinien powiadomić o tym fakcie Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski.

VII ODPOWIEDŹ KANONICZNA NA POTWIERDZONE PRZESTĘPSTWA NADUŻYCIA SEKSUALNEGO W STOSUNKU DO MAŁOLETNIICH

17. Kiedy pojedynczy akt nadużycia seksualnego w stosunku do małoletniego ze strony wiernego Prałatury, jest uznany przez jego sprawcę lub potwierdzony w procesie kanonicznym, sądowym lub pozasądowym, odbytym zgodnie z normami prawa, Wikariusz określa zdadność sprawcy do dalszego pozostawania w Prałaturze.
18. Mając na uwadze stosowne normy Statutów Prałatury (por. *Statuta*, 28-35), Wikariusz może sugerować sprawcy nadużycia, żeby poprosił Prałata o zwolnienie z członkostwa w Prałaturze (por. *ibid.*, 31), albo może zasugerować Prałatowi usunięcie danej osoby z Prałatury. We wszystkich tych przypadkach należy poszanować prawa, jakie Statuty Opus Dei oraz Prawo Kanoniczne przyznają sprawcy nadużycia.
19. Co się tyczy kar kanonicznych nakładanych na kapłanów lub diakonów, którzy popełniają to przestępstwo, należy stosować postanowienia *Sst*, art. 6 §2, art. 21 §2 (por. Kongregacja Nauki Wiary, List okólny z dnia 3 maja 2011 r., II).
 - 19.1 Kapłan lub diakon, który popełnił akt nadużycia seksualnego w stosunku do małoletniego, może poprosić w każdej chwili o dyspensę od obowiązków wynikających z przyjętych święceń.
 - 19.2 W niezwykle ciężkich przypadkach Prałat Opus Dei, za pośrednictwem Kongregacji ds. Nauki Wiary, może przedstawić bezpośrednio decyzji Papieża usunięcie oskarżonego ze stanu duchownego, albo wydalenie go z urzędu razem z dyspensą od celibatu, o ile tylko w ewidentny sposób widoczne jest popełnienie przestępstwa i po tym, jak dano oskarżonemu możliwość obrony (por. *Sst*, art. 21 § 2, i art. 2°).
20. Ordynariusz diecezji, w której miało miejsce przestępstwo, jest informowany o rozstrzygnięciu sprawy.
21. Należy wykluczyć ponowne dopuszczenia duchownego do publicznego sprawowania posługi, jeżeli może on stanowić zagrożenie dla małoletnich, albo istnieje ryzyko zgorzenia wspólnoty (por. Kongregacja ds. Nauki Wiary, List okólny z dnia 3 maja 2011 r., III, i).
22. Żadnemu kapłanowi lub diakonowi Prałatury, który popełnił akt nadużycia seksualnego w stosunku do osoby małoletniej, nie można powierzać zadań właściwych dla posługi

kapłańskiej lub diakońskiej w innej Jednostce Administracji Kościelnej, ani przenosić go do takowych w celu wypełniania w nich zadań urzędowych, chyba że wcześniej Wikariusz powiadomi szczegółowo Ordynariusza owej Jednostki o popełnionym przestępstwie nadużycia seksualnego i o wszelkich innych informacjach wskazujących, że kapłan lub diakon stanowił lub może stanowić niebezpieczeństwo dla dzieci bądź młodzieży.